

Antero Pärssisen puhe Vammalassa 13. 3. 2004

Kunnioitetut sotiemme veteraanit ja lotat, hyvät naiset ja herrat

Maaliskuun 14:nä, Talvisodan päättymistä seuraavana päivänä, vuonna 1940 lausui Suomen marsalkka Mannerheimin päiväkäskyssään mm.:

”Suomen kunniaakaan armeijan sotilait

Rauha on solmittu maamme ja Neuvosto-Venäjän välillä, ankara rauha, joka on Neuvosto-Venäjälle luovuttanut melkein jokaisen taistelutentän, millä Te olette vuodattaneet vertanne kaiken sen puolesta, mitä me pidämme kalliina ja pyhänä.

Te ette tahtoneet sotaa, Te rakastitte rauhaa, työtä ja kehitystä, mutta Teidät pakotettiin taisteluun, jossa olette tehneet suurtoimia, tekoja, jotka vuosisatoja tulevat loistamaan historian lehdillä.

Yli 15 000 Teistä, jotka lähditte kentälle, ei enää näe kotiansa, ja kuinka monet ovatkaan ainaaksi menettäneet työkykynsä. Mutta Te olette myös jakaneeet kovia iskuja, ja kun nyt parisataatuhatta vihollistanne lepää hängessä tai tuijottaa särkynein katsein tähtiävaallemme, ei syy ole Teidän. Te ette heitä vihanneet etkä tahtoneet heille pahaa, vaan seurassitte sodan ankaraa lakia, tappaa tai kuolla itse.

Sotilait!
Olen taistellut monilla tanteilla, mutta en ole vielä nähnyt vertaisianne sotureita. Olen ylpeä Teistä kun olisitte omia lapsiani, yhtä ylpeä tunturien miehestä Pohjolassa kuin Pohjanmaan lakeuksien, Karjalan metsien, Savon kumpujen, Hämeen ja Sata-kunnan viljävien vainoiden, Uudenmaan ja Varsinais-Suomen lauhjojen lehtojen pojista. Olen yhtä ylpeä uhrista, jonka tarjoaa tehdastyöläinen ja köyhän majan poika siinä kuin rikaskin.”

Päiväkäskey jatkau:
”Armeijamme oli pieni ja sen reservit ja kaaderit riittämättömiä. Oli etu varustautua sotaan suurvalta vastaan. Urhoollisten sotilaittemme puolustassa rajojamme oli ylivoimainen ponnistuksen hankittava sitä mitä puuttui, oli rakennettava puolustuslinjoja, joita ei ollut, oli koetettava saada apua, jota ei tullut. Oli hankittava aseita ja varusteita aikana, jolloin kaikki maat kuumieisesti varustautuivat myrskyä vastaan, joka nyt vyöryy yli maailman. Teidän sankaritonne ovat herättäneet ihailua yli maiden, mutta kolme ja puoli kuukautta kestäneen sodan jälkeen olemme edelleen melkein yksin. Emme ole saaneet enempää ulkomaista apua kuin kaksi vahvistettua pataljoonaa tykistöineen ja lentokoneineen rintamillamme, joilla omat miehemme taistelussa yötä päivää ilman vaihdon mahdolli-

Suomalaiset sotilait jättämässä Pyhäjärveä Alakylässä 15. 3. 1940.

suutta ovat saaneet ottaa vastaan yhä uusien vihollisvoimien hyökäykset, ponnistaen ruumiilliset ja henkiset voimansa rajattomii asti.”

Ja edelleen loppupuolella:
” Ilman aulista apua aseissa ja varusteissa, mitä Ruotsi ja Länsivallat meille ovat antaneet, olisi tähänastinen taistelumme ollut mahdoton vihollisen lukemattomia tykkeitä, hyökkäysvaunuja ja lentokoneita vastaan.

Valitettavasti ei suurivoivoista lupasta avusta, minkä Länsival-

lat antoivat, voitu toteuttaa, kun naapurimme, itsestään huolehtien, kielsivät joukoilta oikeuden läpikulkuun.”

Nuo viimeiset lainatut kappaleet tulevat nyt päiväkäskyä lukiessa hieman tuolloin ns. veitseen terällä olleessa tilanteessa oli ratkaisevaa. Se tulee vieläkin ymmärrettävämmäksi kun muistetaan, että Marski, Puolustusneuvoston puheenjohtajana, oli koko kolmekymmenluvun vaatinut armeijan voimakkaampaa kehittämistä nimenomaan materiaalin osalta.

Talvisota oli joka tapauksessa vertaansa vailla oleva sankaritako armeijaltamme ja koko kansalta. Vapaussodassa hankitti itsenäisyys turvattiin yhtenäisen kansan äärimmäsillä ponnistuksilla. Oli pärjätty huonolla varustuksella mutta kovalla tahdolla ja kunnolla. Olen viime aikoina miettinyt usein sitä, että onkohan tästä talvisodan ihmeestä tullut panolasti nykyisille aseenteille. Gallupin mukaan puolustuslahti on nykyin korkealla mutta rahaa puolustukseen ei haluta antaa yhtään sen enempiä kuin kolmekymmenluvullakaan!

Kun vertaamme puolustusmenojamme Ruotsin vastaaviin menoihin on todettava, että Ruotsi on 1960-luvulta lähtien käyttänyt puolustukseensa vuosittain noin kolminkertaisen rahamäärän

meihin verrattuna. Nyt suunniteltujen supistusten jälkeen Ruotsin vuotuinen panostus puolustukseensa putoaisi noin 4,5 miljardista eurosta 4,2 miljardiin euroon kun meillä liikutaan 1,8 miljardin euron tasolla. Tämän lisäksi on otettava huomioon, että Ruotsin strateginen asema on muuttunut varsin paljon Baltian maiden liittyttyä Natoon.

Meidän puolustuksemme perusrakenne, yleiseen asevelvoittuuteen perustuva alueellinen puolustusjärjestelmä, on oloihmaan varmasti sopivoin nyt ja vielä pitkään tulevaisuudessa kuin Puolustusvoimain komentaja viime maanantaisessa Maanpuolustuskurssin avajaispuheessaan perustellusti esitti. Määrärahahtilanteesta amiraali Kaskaala totesi diplomaattiseen tyylinsä: ”Puolustusvoimain komentajana nukuisin yöni rauhallisemmin, jos Suomi olisi valmis käyttämään puolustukseensa edes yhtä suuren osan bruttokansantuotteesta kuin Baltian maat tai muut pohjoismaat Venäjää puhumattakaan. Vaikka meillä on hyvä puolustusjärjestelmä ilman rahaa ei sekään sentään toimi!”

Tässä yhteydessä on todettava meillä on kaksi maanpuolustuksen vaikuttavaa asiaa, joissa olemme Euroopan tilastoissa viimeisten vuosien. Nämä ovat puolustusmenojen bruttokansantuoteosuus ja liikunnan tuntimäärä kouluisamm.

Palvelin 1970-luvulla kuuden ja puolen vuoden ajan Päikesikun-

nan Suunnitteluosastolla, jossa tehdään puolustusvoimien keskipitkän (1–5 v.) ja pitkän aikavälin (5–15/20 v.) suunnitelmat rahoitustarpeineen. Se loi vankan pohjan nyt jo yli kolmekymmentä vuotta jatkuneelle erityislaatuiseksi puolustusmäärärahoihin ja niillä aikaansaatavaan puolustuskäytön kehittämiseen.

Koko tämän ajan ovat puolustusmenomme olleet alle 1,5 % BKT:sta. Norjalainen rauhantutkija John Galtung esitti 1970-luvun alussa arvion, että alle kahden prosentin taso johtaa aseidenriisuntaan. Tähän liittyi vielä se, että teknikan kehittyessä puolustusmateriaalin hinta nousi silloin noin kaksi prosenttia vuodessa ns. teknisen kallistuman takia. Nykyisin täksi ”tekniseksi kallistumaksi” arvioidaan 5–7 %. Kun vanhentunutta materiaalia korvataan vastaavalla uudella ja hankintojen aikaväli on meidän tapauksessamme usein ollut useita kymmeniä vuosia on hintaero inflaatiosta puhdistetuin hinnoin varmasti tuota luokkaa vuotakohtoin. Toki uuden materiaalin tehokin on absoluuttisesti katsottuna aivan eri luokkaa mutta suhteellisesti ottaen samaa kuin muillakin asevoimilla.

Viime joulukuun alkupuolella totesi yksi SIPRIN (arvostettu ruotsalainen tutkimuslaitos) tutkija arvion, että jos Suomi liittyi NATOON on Suomen puolustusmenot nostettava nykyisestä kahden miljardin euron tasolle. Hän saattaa olla oikeassa sillä silloinhan puolustusmenojemme osuus bruttokansantuotteesta nousisi tuonne kahden (2) prosentin tasoon, jolla pohjoismaiset naapurimme ovat. Minun käsitykseni on se, että puolustusmenot on joka tapauksessa, mennään Natoon tai ei, nostettava asteittain tuolle tasolle, jos aiomme pitää puolustuksemme edes pääosin omin voimin hoidettuna. Poliitikkojen puheissa on käytetty ilmausta ”Vahva, uskottava puolustus”. Ainaakin minä ymmärrän sen kyykyksi torjua myös suurhyökkäys maattamme vastaan. Tällainen kyyky on meillä vinhaa vauhtia rapistumassa hyvästä, kustannustehokkaasta perusratkaisusta luovuttamatta. ”Ilman rahaa ei sekään sentään toimi!” Enää ei ole mahdollista juurikaan säästää rauhantujan organisaatiota supistamalla.

Antero Pärssinen. Kuva Pentti Hannula.

22. 3. 2004

Naiset isänmaan asialla

Sotiemme päättymisestä tulee tänä vuonna kulu-neeksi 60 vuotta. Suomalainen nainen on aina seis-
nut miehensä rinnalla paitsi rauhan, myös sodan
aikana. Erityisen tärkeä naisten rooli oli vuosien
1939—1944 sodissa, jolloin naiset työllään vapaut-
tivat divisioonan verran miehiä rintamalle.

Isänmaan asialla olivat monet naisjärjestöt, jois-
ta suurin oli Lotta-Svärd-järjestö. Heidän toiminta-
nsa oli niin monipuolista ja laajaa, ettei sen kerto-
miseen tämä palsta riitä. Noin 90 000 Lottaa oli jat-
kuvassa valmiudessa ja 24 000 heistä aina kerrallaan
työvuorossa sodan jokaisena päivänä. Puolustusvoimien
kenttäjoukkojen naisvaivavuudesta heitä
oli 40 %. Sodan uhreina menehtyi 292 Lottaa.

Lottien lisäksi Suomen Punaisen Ristin palve-
luksessa oli 5 000 sairaanhoitajaa. Sotilaskotiliiton
2 000 sotilaskotisarta huolehti sotilaskodeista ja
sotasairaaloitten kanttineista. Puolustusvoimien
palveluksessa työskenteli 20 000 naistyöntekijää.

Kotirintaman naisilla oli kaksinkertainen työ-
määrä, mutta periksi ei annettu. Tunnuslauseena
oli "Kotirintama kestää". Jatkosodan aikana nousi
keskeiseksi talkootoiminta. Perustettiin Suurtal-
koet ry., johon kuului peräti 58 valtakunnallista
järjestöä. Edustettuina oli lukuisia määriä yhdistyk-
siä työnantajajärjestöistä SAK:hon ja Lotista,
Martoista Työläisnaisliittoon.

Raskaimman vastuun sodan aikana kantoivat
tietysti sotilaat, mutta heidän rinnallaan taistelivat
tuhannet naiset. Päämäärä oli yhteinen, vapauden,
itsenäisyyden ja suomalaisten elämänarvojen säilyt-
ttäminen ja siinä onnistuttiin. On jopa sanottu,
että ilman naisten vapaaehtoista valtaisaan työpanosta
Suomi ei olisi selviytynyt kunnialla sota-
vuosista 1939—1944.

Sodan päättymisen vuosijuhlissa on syytä vetera-
nien lisäksi kiitollisena muistella myös naisia,
jotka usein uupumuksen asti olivat miesten rinnalla
isänmaan asialla.

SALME RINTALA

Kunnioitetut sotiemme veteraanit... jatkoa edelliseltä

Valtioneuvoston turvallisuus-
strategisessa päätöksessä, jolla
viime syksynä annettiin suunnit-
teluohjeet hallinnonaloille eri as-
teisen kriisivalmiuden valmistelu-
ista, on yllättävän selvästi tuotu
esiin itäisestä naapuristamme
meihin kohdistuva epävarmuus
erityisesti Kuolan ja Leningradin
alueen osalta. Aihetta todella on-
kin siksi epävarmalta ja ennako-
matonmalta tilanne naapurissam-
me näyttää. Suuret muutokset
kun viimeisten vuosien kehityk-
sen valossa ovat lyhyenkin ajan
kuluessa varsin mahdollisia.

Meillä käy nyt keskustelu
EU:n puolustuslupauksesta ja
NATOsta vilkkaana. Siinä on il-
mennyt myös kummallisia piir-
teitä. Tarkoitan täällä UMin rea-
gointia PIM:n työryhmän raport-
tiin jäsenyteen liittyvistä kus-
tannuksista. Voiko vielä 2000-lu-
vulla todella esittää tosiasiaselvi-
tysten salaamista vanhaan "py-
säytyneisyyden ajan malliin? Nä-
köjään voi! Mutta kuuluuko täl-
lainen menettely länsimaisena
demokratiana itseään pitävälle
valtiolle ja sen ulkoministeriölle?
Onko avoin keskustelu kielletty?

Seuraavassa omia näkemyksiä
ni puolustuskeskme kehittämise-
stä tulevaisuudessa.

Minä olen selkeästi eurooppa-
laiseen puolustukseen liittymisen
kannalla. Ja heti on todettava
myös se, että eurooppalainen
puolustus on nyt ja nähtävissä
olevassa tulevaisuudessa yhtä
kuin NATO.

Meidän mukaan menollemme
näen viisi perussyykokonaisuut-
ta.

1. Historian opetus. Talvi-
sodassakin pysyimme apua.
Saimme myötämieltä niin Länsi-
Euroopasta kuin Kansainliitosta-
kin. Ei konkreettista apua. Jatkosodassa
apua tuli nykyiseltä EU-
alueelta jopa melko raskaisesti
mm. Talin (lantalan) ratkaisui-
ksiteluissa (Oskari Kuhlman).

2. EU - ja EMU - perusteet:
EU:hun menoa on mm. pres-
dentiali Koivisto perustellut turval-
lisuussyillä. Rahaliittoon menolle
löytyi myös suuruuden etu-perusteita.
Mikseivät nämä samat päät-
si myös puolustusasioissa. Olem-
mehan me jo näissä aiemmissa
ratkaisuissa puolemmme valinneet!

Haluaamme kuulua Länsi- ei Itä-
Eurooppaan!

**3. Finlandisierung = suomet-
tuminen:** Meidän olisi todella
syytä kirkastaa kuvaamme maail-
malla kuten presidentti Ahtisaari
taannoin totesi. Vai onko niin, et-
tä me haluaamme edelleen olla itä-
naapurimme "taluksnuorassa"?
Onko tuon Finlandisierung / su-
mettumis = käsitteen sisältö to-
della niin lujassa meidän kansas-
samme?

4. Puolustuksen yhteispeli:
Tällä tarkoitin kaikkea puolus-
tukseen liittyvää. On itsestään
selvää, että materiaalinen valmiu-
temme edellyttää ulkomaisia
hankintoja. Siihen tarjontune
kyllä tilaisuus myös EU:n puit-
teissa. Toinen osatekijä on kuit-
tenkin osaaminen, josta nykyisissä
rauhankomppanusharjoituks-
issa on saatu hyvää esimakua.
Kolmas osatekijä on puolustus-
kseen liittyvä kaikkinaisen tutki-
mus- ja kehittämistoiminta, jo-
hon omat resurssimme ovat var-
sin vähäiset. Saisimme puolus-
tukseen käytettävällä rahalla pa-
remmin varustetut, tehokkaam-
mat puolustusvoimat, joilla olisi
myös monin verroin tehokkaampi
sotaa ennalta ehkäisevä vai-
kutus.

5. Mitä pelätään? Baltian
maat osoittivat siivilirohkeutta
Neuvostoliiton hajottua ja ovat
jatkanee samalla linjalla liittym-
mällä EU:hun ja saman tien NA-
TOON. Miksi siis meillä pelät-
tään? Pelätäänkö sitä, että sekä
EU että NATO hajoisivat ja olisi
pelättävissä Venäjän kostoa länsi-
eurooppalaisuudestamme.

Vaikka en ole mikään EU-intoi-
lija pikemminkin päinvastoin, en
näe tällaiselle vaihtoehdolle min-
käänlaista todennäköisyyttä. Ja
eikö tuo länsi - eurooppalaisuu-
teen pyrkiminen ole tullut jo Eu-
roopan Unioni-ratkaisuissa teh-
dyksi. On esitetty myös sitä pe-
rustetta ettemme halua liittoutua.
Eivätkö EU- ja Emu-ratkaisut ol-
leet liittoutumista? Nykyisuoimen
sankarijan mukaan UNIONI = " (
valtioiden keskeinen pysyvä)
LIITTO, (valtio jytymä)". Kär-
jistien voisi kysyä, olisimmeko-
han maailman silmissä liittoutum-
attomia jos rahamme olisi Rupla
ja Liikanen oli komissaarina
Moskovassa?

Nykyisen puolustuslupau-
tuun halutaan usein liittää myös
terrorismin torjunta. Se on meidän
suomalaisessa järjestelmässä
pääosin muiden kuin sotilaiden
tehtäväkenttää. Asevelvollisuus-
meijan varusmiehet eivät siihen
missään tapauksessa sovellu.

Meidän puolustusvoimamme
on edelleen kehitettävä puolusta-
maan tätä maata myös suurhyök-
käs - tapauksessa. Se edellyttää
edelleen yleistä asevelvollisuutta
ja laajalle alueelle sopivaa, riittä-
vää puolustuskykyä. Siinä on
omaksullamme alueellisella
järjestelmällä oma osuutensa
mutta puolustuksen onnistumi-
nen vaatii riittävästi hyvin varus-
tettuja ja koulutettuja yleisjoukkoja.
Toivoa sopii, että lähitulevaisuu-
den ratkaisut takaavat turvalli-
suutemme ja antavat nykyisille ja
tuleville sukupolville mahdolli-
suuden omalla toiminnallaan
kunnioittaa veteraanienme taiste-
lua ja työtä pitämällä tämä maa ja
kansakunta itsenäisenä ja vapaa-
na.

Me kaikki varmasti toivoimme,
että kansamme ei enää koskaan
joutuisi Talvisodan kaltaiseen til-
lanteeseen, jossa vajaasti varus-
tettujen joukko joutuivat ukopuolelta
katsellen mahdolluttoman tilanteen
eteen. Meille jälkipolville oli on-
ni, että meillä oli tuolloin asioista
vaatussa sukupolvi, jolla oli tahto,
kuntoa ja kykyä torjua ylivoi-
mainen vihollinen ja taata meille
itsenäinen vapaa maa joskin il-
meiden karjalaisten ja petsamolaitten
omia kotoisuuja suppeampana.

Hyvät kuulijat.

Tänään 13. 3. 2004, veteraa-
nienme, kunniaikäläisestämme
johtohahmoksi kohonnut, Man-
nerheim - ristin ritari, jalkaväen-
kenraali Adolf Ehrnroth on siun-
nattu Helsingissä haudan lepoon.
Tekkämme kunniaa Hänelle se-
kä Talvi- ja Jatkosodan taisteli-
joille, loitille, kaikille veteraa-
nienille ja veteraanisukupol-
villemme, jotka ovat tehneet uh-
rauksissaan mittamatontaan työn
kansamme ja sen olemassaolon
hyväksi.

Lopetan Adolf Ehrnrothin sa-
non: "Suomi on hyvä maa, sitä
kannattaa puolustaa." Ja aivan
viimeaikojen sanonta: "Ei kos-
kaan enää yksin!"

Käkisälmen Sanomat 13.2.1923

Kaamea hukkumistapaus Laatokalla

**Kolme Pyhäjärven Riiskasta kotoisin olevaa nuor-
kaista onnunut lähellä Konevitsan saaren rantaa.**

Eilen iltapäivällä lähti kolme Pyhäjärven Riiskasta kotoi-
sin olevaa nuorukaista, nimittäin talollisenpojat Toivo
Tuomaanp. Paajanen iältään noin 20-vuotias, hänen 16-
vuotias veljensä ja talollisen Ivan Klementjeffin noin 20-
vuotias poika potkukelkalla jäitsee Konevitsan saaresta
kotimatalle. Päästyään noin 800 metrin päähän saaren
rannasta murtui heidän allaan vasta muutaman päivän
vanha jää ja he kaikki joutuivat veden varaan sekä ennen
pitkää painuivat pohjaan. Naarastoihin ryhdyttiin kohta
senjälkeen, mutta vaikeutti niitä veden syvyys, se kun ta-
pauspäikällä on noin 30 sylvä. Eilisiltäin mennessä oli
onnistuttu saamaan ylös vain Toivo Paajanen ruumis.
Nuorukaikat olivat olleet metsätoissa Konevitsassa

Pyhäjärvi-juhlat pidetään Äetsän Kiikassa heinäkuussa

Vpl. Pyhäjärvi-juhlien valmistel-
lu kohosivat keskeiseksi aiheeksi
Äetsän Karjalaisten vuosiko-
kouksessa Keikyän Osuspankil-
la helmikuun lopussa. Kokouk-
sessa todettiin, että Pyhäjärvi-
juhlat ovat Äetsän Kiikassa
17.-18. heinäkuuta.

Juhlvalmistelut on aloitett-
u. Valmistelut vaativat pienellä
seuralta kaikkien jäsenten osallistu-
mista. Juhlien valmistelemaan
toimikuntaan nimettiin seuran
puheenjohtajan ja sihteerin li-
säksi Matti Ahonen ja Liisa Joka-
la.

Vuosis kokouksen puheenjohta-
jana toimi Heikki Salli ja sihteeri-
nä Marja Kouku. Kokous hy-
väksyi vuoden 2003 tilin ja toim-
intakertomuksen. Siitä kävi sel-
ville, että Huittisen, Vammalan

ja Äetsän Karjalaseurojen yhtei-
nen toiminta jatkui tuloksellisesti.
Kiikoissa pidettiin onnistu-
nut saunailta ja lisäksi yhteisiin
kyökkä-, kala- ja muihin kilpai-
luhin osallistuttiin innolla. Py-
hänpäivän aikaan Kiikan seura-
kuntatalolla järjestetty hengelli-
nen ilta kokosi runsaasti osanot-
taji.

Hyväksytyn toimintasuunnitel-
man mukaan yhteistoimintaa
lähiseurojen kanssa jatketaan.
Ensi kesänä kyökkäkilpailujen
järjestely on Äetsän Karjalaisten
harteilla. Seura osallistuu Sata-
kunnan Karjalaseurapiiriin ja Kar-
jala Liiton kokouksiin ja tilai-
suuksiin. Tärkein toiminnallinen
tavoite on Pyhäjärvi-juhlat.

Vuosis kokouksessa Äetsän
Karjalaisten puheenjohtajaksi va-

littiin yhä Erkki Pärssinen. Hän
toimii myös Pyhäjärvi-juhlien
juhlatuomikunnan puheenjohtaja-
na. Seuran varapuheenjohtajaksi
valittiin Esko Pohjolainen ja siht-
teeriksi Marja Kouku. Muina
johtokunnan jäseninä toimivat
Liisa Jokela, Matti Ahonen, Sai-
mi Pärssinen, Leevi Orpana ja
uutena jäsenenä johtokuntaan va-
littu Juhua Tanninen. Seuran ra-
hastonhoitajaksi kutsuttiin Keijo
Huuhka.

Naistoimikuntaan valittiin Sai-
mi Pärssinen, Elvi Pohjolainen,
Helga Moisio, Liisa Jokela, Teija
Lehtimäki, Sirkka Saara ja Suula
Huuhka. Liikunta- ja urheilutoi-
mikuntaan valittiin Juhua Tanni-
nen, Esko Pohjolainen, Reino
Ahonen, Paavo Ampuja, Leevi
Orpana ja Aulis Rapeli. - E.P.

Pyhäjärvi takaisin ja tietysti koko Karjala – hintakin tiedetään jo!

Ilmassa oli isetuntoa: me pyhäjärveläiset, me karjalaiset omistamme rannoistaan, metsistään, pelloistaan ja muista luonnonrikkauksistaan kuulun ja rahallisestiikin mittatuna arvokkaan alueen. Omistamme JOS. Jos nimittäin Karjala palautetaan. Professori Olavi Myhrberg on aivan virallisesti laskenut Karjalan hinnan. Tästä kysymyksestä kuultiin Myhrbergin pitämässä esitelmässä Vpl. Pyhäjärvi-seuran jäsenten kokoonnutta kevätkokoukseen Karjala-talolle.

Sukujuurittaan äidin puolelta suojärveläisiä Liukkusia oleva Olavi Myhrberg on jäänyt eläkkeelle Teknisen korkeakoulun professorin virasta, mutta työskenteli vv. 1985–1992 Maanmittaushallituksessa asiantuntijatehtävissä muolaalaisyhtymisen Lauri Kanteen pääjohtajakautena. Kanteen lasketutti Myhrbergillä virkatyönä, mitä Karjalan palautus maksaa. Julkisuuteen tämän selvityksen tulokset eivät laajemmalti koskaan päätyneet, mutta Myhrbergin mukaan tietoja asiasta Kanteelta levisi kuitenkin aktiivisille karjalaisvaikuttajille.

Seuramme varapuheenjohtaja Paavo J. Paavola ja Myhrbergiä yhdistää monen muun asian ohella samaan aikaan käyty RUK:n kurssi ja kurssitoverien matkatesa joitain vuosia sitten Karjalan kannasta ja sen taistelupaikkoja tutkimassa, Myhrberg esitelmoi matkatoivereilleen tästä kiintoisasta aiheesta. Kiitos tämän yhteisen retken saimme me pyhäjärvisearalaiset nyt vuorostamme kulla aiheesta.

Pellot, metsät, rannat, kosket ja sora

Maapinta-alaa luovutetussa Karjalassa oli 25 517 neliökilometriä. Siitä Karjalan Kannas eli Hiitola ja sen eteläpuoliset kunnat ovat 11 372 neliökilometriä.

Matkakiirjoista ja nytemmin melkein vuosittain uusiutuville kartoilta on maantieteellisistä kokonaisuudesta nimeltä Karjalalla ollut kiinnostavaa yrittää luoda kuvaa siitä ihanoudesta, jonka menetimme sotien seurauksena. Kotiseutumakaajana näemme usein vain juuri sen, mitä reitin varrella linja-auton ikkunasta viihtäen tai niitä pajukonvieriä ja

Koko musikaalisesta Seppäsen perheestä isä Hannu tyttäriineen viihdytti pyhäjärveläisyyttä kevätkokouksessa taitavine kansanmusiikkiesityksineen. Selloa soittava pikkuveli oli jäänyt kotiin ja johtokunnan varajäsenenä aloittanut äiti lastentarhan musiikinolettaja Päivi (o.s. Pelkonen) osallisti tällä kertaa muulla tavoin kokouksen järjestelyihin.

venäläisdatsojen pihoja taaperellessa mielikuvien painuu. Kokonaisuudesta, siitä, miltä Karjalalla näyttää, puhumattakaan miltä näytti ennen, ei monellakaan ole n.s. aavistustakaan.

Pääasiassa karttojen, vanhojen ja uusien avulla, Maanmittaushallituksessakin työskenneltiin Karjalan hintaa arvioitaessa. Työ tehtiin hyvin tarkkaan. Kokonaisu-hinnan määrittämiseen käytettiin arviota pelloista, metsistä, rannoista, Vuoksen vesistön koskista ja sora-alueista. Luonnonrikkauksien hyödyntämismahdollisuuksista ei otettu mukaan esim. kaivoksia, joita niitäkin oli ainakin Kaukolassa, Antreassa ja Ruskealassa. Myhrbergin mu-

kaan rakennuskantaa ei huonokuntoisuuden vuoksi kannata ottaa arvioon mukaan. Loistodatsoja ei huomioitu. Vesialueet ajateltiin vain virkistyskäytön ja lomaisuuden muttei kalastuksen kannalta. Teitä ja rautateitä ei hinnoiteltu.

Ainakin 700 rantantonttia Pyhäjärven kuntaan

Vesistörikkaasta Karjalasta arvioitiin hintaan mukaan vain isohkojen järvien ja vesistöjen rakentamattomien rantojen pinta, jonka Myhrberg laski kartoista hyvin tarkkaan maanmittaajien ja kartantekijöiden apuvälineitä ”impuria” käyttäen. Lomaraken-

nuskelpoisia rantoja Pyhäjärvellä on tämän laskelman mukaan 141 km. Kun arvioidaan viisi lomarakennuspaikkaa rantakilometrille, olisi Pyhäjärvellä käytettävissä 700 rantantonttia, mikä on saman verran kuin nykyisessä Karkkissa on arvioitu olevan. Tällöin ei ole mukaan jätystä muuta kuin Pyhäjärven (rannan pituus 47 km), Kiimajärven (37 km), Yläjärven (17 km) ja Laatokan (40 km) Pyhäjärven kuntaan kuuluneet vapaana olevat, lomarakennuskelpoiset rannat. Hassinlampi, Kuoppalampi ja monet muut ovat laskelman ulkopuolella.

Yhden rakennuspaikan hinnaksi Myhrberg laski vuoden 1989 hintatason mukaan 150 000 mk. Siitä voi pyhäjärveläinen jälkipolvi laskea aikoinaan sukunsa omistuksessa olleiden rantojen hintaa. Koko Karjalan hintaa laskettaessa rantojen osudeksi on arvioitu 1,24 miljardia markkaa. Tontteja on Karjalassa arvioitu riittävän 20 vuodeksi.

Lähes 12 miljardia euroa

Olavi Myhrbergin laskemat osoittavat koko luovutetun Karjalan hinnaksi 69,92 miljardia markkaa, joka euroiksi muutettuna on 11,76 euroa.

Karjalan varsinaiset rikkaudet ovat metsissä. Niiden hintaa laskettaessa on käytetty hehtaarihinnana 25 000 mk/ha, mikä on kymppitöntin enemmän kuin mitä on maksettu lähialueilla Kymenlaaksossa ja Etelä-Karjalassa. Näin menetellen on Karjalan metsien hinnaksi tässä arvossa saatu 60 miljardia markkaa.

Pelloista on käyttökelpoista viljelysmaata arvioitu olevan enää 150 000 hehtaaria. Niinpä peltojen osuutta hinnasta on vain 1,05 miljardia markkaa. Koskista tutkija otti mukaan vain luovute-

tun alueen puolelta Vuoksen vesistön kosket, puuttumaan jäivät esim. Jänisjoen monet kosket. Koskien hinnaksi tuli 0,26 miljardia markkaa.

Tarkkaa arviota karjalaisten harjujen sorapitoisuudesta ei ole käytettävissä. Alueelle osuu kuitenkin joukko pitkäisharjuja. Soran osuus on 7,37 miljardia markkaa Karjalan kokonaisuudessa.

Arvata saattaa, että Myhrbergin alustus piti kokousväen virkeänä ja kielet liukkaina kun tuli kysymysten aika. Tässä jutussa hänen koko laajaa alustustaan valtakunnallisesta lehdistöstäkin esim. Helsingin Sanomista ja Karjala-lehdestä.

Jäsenrekisteri tarkistetaan

Kevätkokous käsittelee sääntömääräiset asiat kuten toimintakertomuksen ja tilin vuodelta 2003. Tälle vuodelle suunnitelluista tiedistä sai kokousväeltä eniten kannatusta retken tekeminen toukokuussa Kaatuneiden päivänä Lohjalle. Asiaan palataan seuraavassa lehdessä.

Vanheneva ja toiminnasta voimiansa ehtymisen vuoksi poistettava jäsenistö on luultavasti useimpien karjalaisyhdistysten huolen aiheena. Kevätkokouksessa toivottiin johtokunnan ponnistelevan tarmokkaasti uusien jäsenten hankkimiseksi. Samalla meidän on syytä tarkistaa ajan tasalle jäsenrekisterimme. Tässäkin asiassa tullaan käännyttämään myös mm. tämän lehden lukijoiden puoleen.

TEKSTI:
KAARINA PÄRSSINEN
KUVAT:
MARKETTA MATTILA

Karjalan hinnasta Vpl Pyhäjärvi-seurassa esitelmynt professori Olavi Myhrberg, seuran puheenjohtaja Kaarina Pärssinen ja varapuheenjohtaja Paavo J. Paavola kiittivät kokousväkeä innostuneesta keskustelusta.

Rakkaamme

Anna-Liisa KAASALAINEN

o.s. Laamanen

* 12. 2. 1911 Vpl. Pyhäjärvi
† 12. 2. 2004 Mouhijärvi

Kiitollisina kaivat

**lapset ja lastenlapset perheeseen
omaiset ja ystävät**

Kannel kaipauksen meille soittaa,
surumarssi hiljaa humajaa.
Vaipei käsi aina ahkeroina,
uneen upui harmaantunut pää.

Siunaus toimitettu Mouhijärven kirkossa 6. 3. 2004.
Kiitos osanotosta.

Rakkaamme

Aira Liisi Kyllikki KAASALAINEN

o.s. Mantere

* 10. 11. 1928 Hollola
† 29. 2. 2004 Riihimäki

Kaivat

**Arvo
Mirja ja Heikki
Tuula**

**Petri ja Hanna
muut sukulaiset ja ystävät**

Isä, ota syliisi rakkaamme
loppuun väsynyt,
ota syliisi, en muuta pyydä nyt,
ota hiljaa kämmenille, Jumala,
niin hyvä hänen on
siinä nukua.

Jäähyväiset jätetty läheisten
länä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

Roseniukselta Elämän leipää

"Talojen kirjahyllyihin vilkaistessaan teki sen havainnon, että siellä varsin usein oli Roseniuksen Elämän leipä. Tämä johti siitä, että kauppias Vuohelainen oli määrännyt jälkisaadoksensa jaettavaksi tätä teosta pyhäjärveläisiin koteihin Hän itse oli lukenut sitä ahkerasti, Pietarin matkoillakin se oli hänellä mukana. Vuohelaisen kuoleman jälkeen perikunta osti 200 kappaletta tätä teosta ja jakoi ilmaiseksi pyhäjärveläisille." Näin kertoo Impi Wiika Vpl Pyhäjärvi -teoksessaan.

Kauppias Vuohelainen osoitti tällä teolla mielestäni harvinaislaatuista kotiseuturakkautta. Omalla tavallaan hän kantoi huolta pyhäjärveläisten sielun pelastuksesta. Hän halusi tarjota heille sitä hengen ravintoa, joka oli tullut hänelle itselleen elintärkeäksi.

Tunnetko tuon Roseniuksen Elämän leipä -kirjan? Se on Ruotsissa voimakkaasti vaikuttaneen maallikkosarnaaja Carl Olof Roseniuksen (1816-1856)

kirjoituksesta toimitettu kotihartauskirja. Siinä on noin kaksi ja puoli sivua pitkä luku jokaiselle vuoden päivälle. Ensin on raamatunkohta, sen jälkeen sen tutkittelu ja lopuksi rukous.

Esipuheeseen silloinen Viipurin piispa Erkki Kaila kuvaa Roseniuksen kirjoituksen sisältöä ja merkitystä: "Roseniuksen uskonnollinen kanta on puhtaasti luterilainen. Syntisen ihmisen vanhurskauttaminen armosta uskon kautta on hänen julistuksensa keskus. - Laki on hänellä herätyspuheen pohjana, mutta myös kristillisen elämän ohjeena. Herännyt, kiussattu sielun saa R:n kirjoitusta paljon lohdutusta, ja tämän kirjoittaja on nuoruudessaan saanut niistä sekä virvoitusta että kehoitusta." Näihin sanoihin voin myös minä henkilökohtaisesti yhtyä.

4. paastonajan sunnuntain aiheena on "Elämän leipä". Tästä aiheesta saamme pienen näytteen Roseniuksen kirjasta: "Kristityn onni on se, ettei hänellä erikoista onnea maan päällä ole. 'Kun meillä on ravinto ja vaatteet, niin tyytykäämme siihen."

Sen verran sallii Herra meidän jokapäiväistä leipää pyytää, kuin todella tarvitsemme. Jumala varjelkoon kaikkia kristityitä niin suretusta riippumattomuudesta, ettei heidän enää tarvitse Herran käsiin katsoa. Miten onnellista sitä vastoin on elää lapsena Isäme leivässä. Eihän hän ole armahtamaton Isä. Tai luuletko hänen pilkkaavan niitä lapsia, jotka uskaltavat hänen sanaansa ja anovat kaikkia häneltä.? Hän itse sanoo, että me, jotka olemme pahoja, emme kuitenkaan voi olla niin pahoja, että kun lapsi pyytää leipää, antaisimme sille kiven ja kun se pyytää kalaa, antaisimme sille käärmeen. Kuinka siis suuri, uskollinen Jumala, opettuaan meitä häneltä anomaan jokapäiväistä leipäämme, ei meille sitä antaisi, kun uskomme hänen sanansa ja teemme niin kuin hän on meitä käsenyt. *Antamistavan, ajan ja mitan* tahtoo hän itse hyvydessänsä ja viisudessaan määrätä. Mutta jokapäiväisen leivän hän totisesti meille antaa."

*Ei huokailten tarvitse surra:
"Voi, mistä nyt ruokani saan?"
Jos nukka on leipäsi, murra
se luottaen vain Jumalaan.
Saat kuormia tielläsi kantaa,
van Herrasi voimia antaa,
ei hylkää hän puutteussakaan.*

*Pois maalliset surusi suista,
ne Herrasi hoitava on.
Yks vain yli kaiken sä muista:
sun sielusi kuolennon.
Sis käy valtakuntahan Herran
niin muutkin hän lahjansa ker-
ran
myös sinulle antava on.*

MIRJA TENKANEN

Tyine siskoni muistolle

Tyine Tellervo Puputti o.s. Rastas syntyi Raudun Vehmaisissa 22. 9. 1929 ja kuoli Nokialla 2. 1. 2004.

Siellä Karjalan Kannaksella kymmenen vuotta ennen talvisodan alkua Tyine syntyi Hilma ja Tuomas Rastaaan perheeseen. Hän oli sisarusparven kuudes lapsi saaden nimekseen kasteessa Tyine Tellervo. Tyine sai kasvaa maalauskodissa sisarustensa hellissä hoidossa ja huolenpidossa. Äidin ja isän aika menivät suurelta osin ulkotöissä ja karjapihalla. Isä teki kaikki vapaa-aikansa verstaallaan rukkeja eli karjalaisittain vokka. Olihan hän käsistään varsin taitava puuseppä.

Vuodet vierivät ja Tyine tyttönensä sai kasvaa rauhallisessa ympäristössä leikkien Karjalan lämpöisillä hiekkakumpareilla. Sisarusukset autoivat käpylehmien teossa ja ottivatpa Tyine mukaan joskus oikeiden lehmien laitumelle. Vuosien kuluessa sisarusparvi kasvoi vielä kahdella poikaviikarilla joita puolestaan Tyine pääsi hoivailemaan. Ei ollut leikkikavereista puutetta.

Mutta isä-Tuomas oli menettänyt luottamuksensa veli-venäiläiseen. Siksi hän myi Raudun tilan pois ja osti Pyhäjärven Noitermaasta maatilaa. Olihan tila nyt 50 km kauempana Venäjän rajasta ja välissä oli vielä Sakonlaan pitäjät, Suvanto, Vuoksen vesistö ja Taipaleenjoki, jotka tavat turvallisuuksien tunnetta elämiseen. Mutta vain väliaikaisesti. Mustat pilvet alkoivat idästä päin uhmata Suomea ja niinhän siinä kävi, että Neuvostoliitto hyökkäsi 1939 marraskuun viimeisenä päivänä Karjalan Kannakselle. Talvisota oli alkanut ja Tyine tyttönkin perheen mukana joutui lähtemään evakkotaiपालeelle muuhun Suomeen.

Monien mutkien kautta päästiinkin kuitenkin päästiin palaamaan vuoden 1941 takaisin kotiin Karjalaan. Karjalaan päästyä riemu oli toki ylimmillään. Noitermaahan päästyä mieliala muuttui, sillä Tyinenkin koti oli poltettu. Pystystä törötti vain asuinrakennuksen savupiippu ja navetat ja tallin tiiliset seinät sekä ostettiin palanut lipputankko. Vuonna 1944 juhannuksen alla alkoi venäläisten suurhyökkäys ja karjalan väestön oli jälleen jätettävä kotinsa ja lähdettävä evakkoon. Tyine vanhemmat saivat uuden tilan Kuhveden Kauniasten kylästä. Tila oli Kauniasten kartanon sivutila.

Tyine Puputti os Rastas.

Muutamaa vuotta aiemmin Tyine Tellervon syntymää eli Pyhäjärven pitäjän Tiituan kylässä Hilma ja Tuomas Puputille syntynyt poikalapsi, joka kasteessa oli saanut nimekseen Toivo Johanna. Heidän evakkotaiपालeellaan oli päättynyt Mouhijärvelle, josta saivat oman tilansa. Tyine kodin lähellä oli seurantalot, jossa järjestettiin paikallisten yhdistysten toimesta muutamaa kesää myöhemmin kesäjuhlat. Järjestäjät olivat kuulleet, että Tyinellä olisi hyvä laulunääni ja että hän oli laulanut koulun kevätkuulussa ja äitiensäpäivillä. Nyt Tyineä pyydettiin laulamaan kesäjuhlien päiväjuhlassa. Mouhijärveltäkin oli tullut paljon väkeä mukana. Tyine oli paljon karjalaisia. Tuli ohjelmassa yksinlaulun vuoro. Tyine oli harjoitellut tutun laulun " Jo Karjalan kunnalla lehti puu". Kauniissa kesämökossään laulaja oli hyvän näköinen ja sai valtaisan tuntuksen osakseen. Huomasin kuinka eräs Mouhijärveltä tullut karjalaispoika taputti toisia kovermin. Kun sitten alkoi tanssin aika sama poika tansitti Tyine koko tunning ajan.

Tiesin jo silloin, että tuo poika on myyty mies. Utelin vaivihkaa toisilta Mouhijärven pojilta että kuka tuo tutun näköinen poika on

kun en nyt muista hänen nimeään. Sehän on Puputin Toivo minulle kerroittin. Seuraavaan kesään olivatkin sitten jo Toivon ja Tyinen häät Tyine kotona Kauniasten kylän Välimäessä. Ajallaan heille syntyi kolme lasta: pojat Jorma ja Markku ja myöhemmin vielä tytär Kirsti. Itse isä Toivo rakensi Nokialle tiliestä kauniin omakotitalon. Paljon tätä ennen minäkin Eila, olin tullut sukuun mukaan miehen Ahdin kautta. Olinkin kuin yksi sisarusparven jäsen. Yhdestä eletystä ajasta on vain lämpimiä muistoja.

Tyine joutui olemaan elämänsään paljon sairaalassa, liian paljon. Aina kun kävimme häntä sairaalassa katsomassa tapasimme harvinaisen tyytyväisen potilaan. Paljon hän sai kokea hyväntuolin elämältä. Erikoisen hyvän puolison, hyvät lapset ja lastenlapset. Kun viimeisen kerran kävimme Tyine katsomassa Uudenvuoden päivänä Taimi-sisko, Ahti-veli ja minä Eila. Myöskin Jorma ja Satu olivat paikalla silloin. Tyine nukkui rauhasasti ja tunsimme, että Tyine oli jo matkalla Toivon luo Taivaan kotiin.

" Nyt tallessa vuosien menneiden, tuhat muistoa, kultraakin kalliimpaa".

Siunaavin ajatuksin
AHTI-VELI JA EILA

70 vuotta täyttivät Valma ja Kalevi Kuusela Riihimäeltä. Kuvassa lapset Lea, Jouni ja Juha perheeseen. Valma on Aino ja Einari Karvosen tytär Kiikasta (Pyhäjärvi Kahvenitsa). Aino o.s. Kinnari, vanhemmat Varpu ja Mikko Kinnari Kalamajasta.

101 vuotta Hilma Bamberg os Karppanen Jyväskylässä. Kotikylä Pyhäjärvellä Alakylä. Kuvan lähetti Irma Karppanen Vammalasta.

Löysin tässä olevan valokuvan mummoni Maria Selinin (o.s. Tomperi) valokuva-albumia tutkiessani. En ole aivan varma, mutta oletan, että kuva esittää Taivaltaan huvilaa, joka Noitermaan historiikissa kerrotaan. Se sijaitsi

aikanaan isäni Arvon ja pappani Juhon kotitaloa miltei vastapäätä Pyhäjärven rannassa. Historikin mukaan talon yläosa olisi tuhoutunut tulipalossa joskus -30-luvun alussa. Ehkä joku lehden lukijoista tietää asiasta tarkemmin.

Terveisin
Jouko Selin
Harjuniitynk. 19 A
37140 Nokia
p. 0500 630 755

Mitä näen ikkunasta

Istun kotini ikkunan vieressä tuolla ja katselen vettä, joka virtaa Kokemäenjoessa. Se on virrannut kenties tuhansia vuosia, ja virtaa edelleenkin. Aina on riittänyt uutta vettä. Mistä se tulee ja minne se menee, sitä en tässä tilanteessa tohdi mietiskellä.

Vesi on se elementti, josta olen lapsuudesta saakka elänyt, sen kiehtovassa ilmapiirissä kasvnut. Kotini on ollut koko elämäni aikana veden vieressä taikka lähietäisyydellä silmillä nähtävissä. Kuivalla maalla asuminen, jossa ei olisi ollut vettä lähellä, olisi koettu elämänsä arvoista. Kaikkein ihminen kyllä tottuu. Minulle se olisi arvoitus, kysymysmerkki.

Muistelen tässä ikkunan edessä elämäni liikuttavinta kokemusta, hetkeä, jossa ei löytynyt sanoja, vaan tunnetta, kyynelten läpi. Siihen sisältyy muistamisen iloa, kaipautta, ikävää, kyyneliä, odotusta, toiveita, jota olen toivonut tapahtuvan. Sata, pokkolouutus, pako, löivät pirstaleiksi nuoruuden unelmat. Toivo eli, jospa se tapahtuisi edes kerran.

Se unelmien, toiveeni, rukouksien kohde on toteutunut.

Olen lapsuuteni joella. Pikojoella. Runsaat 62 vuotta on kulunut siitä, kun tällä joella soutelin. Istun moottoriveneessä, jota ystäväillinen paikallinen asukas ohjasi. Tutut maisemakuvat, mutkat, lahdelmat seuraisivat toistaan. Niin tuttua, kaihoisaa, mieleen jäänyttä maisemakuvaa palautui mieliini yli 60 vuoden takaa. Se on nyt todellisuutta. Joki, jossa me lapsena, nuoruudessa souteimme ja uimme, kisaillimme lapsen lailla tyynessä hiljalleen virtaavassa joessa. Vaikka varhaisnuoruudessa ei osattu uida, löytyi aina sopiva kovapohjainen lahdenpoukama uimapaikaksi. Jokikin yllyttiin sukeltamaan, pää kun muksahti penkereeseen oltiin vastarannalla. Tämä toistui useasti.

Tänä päivänä veden liike on niin voimakas, ettei lapsen voimant voimaa venettä kuljettamaan entiseen tapaa. Vesi muovaa uomaansa joessa. Sillä on kiire ties minne. Vesi virtaa koskimaisina pyörteinä joessa. Koskimylyn pa-

Laulu rosvoista

(Sävel Rannalla erämaaajärven) Metsässä rosvoja monta mökissä käynyt jo on. Kesällä talvella siellä penkoivat myllersivät. Ovien lukot he rikkoi napsahtain poikki vain, sitten vain tallaten tupaan, kulki he tömistäin.

Sauna ja liiteri samoin lukot naps poikki vain. Kurkistus sisälle siitä mitähän täälläkin on. Jotain aina käteen vain tarttuu, viemistä, viemistä on, vaikkakin toisen se omaa, olkoon vain, olkoon vain.

Siinäpä ei vielä kaikki, haustaumaalle he käy. Kyntilälyhty se sieltä, poissa on tottakai. Sekin on kelvannut heille, ymmärrä sitä mä en. Miksi he tekevät tuota, Olen niin surullinen.

MAIDA PIRTTIMÄKI

Polkupyörillä Pyhäjärveltä Parikkalaan

On juhannuksen alusviikko 1944. Kuusi väsynyttä ihmistä matkaa neljällä polkupyörällä kohti Parikkalan asemaa. Ollaan toista päivää matkalla. Aurinko porottaa armostomasti. Yksitoista-vuotiaan tytön jalat eivät tahdo enää millään jaksaa toimia pyörän polkimilla, ja jatkuva jano kiusaa. "On pakko jaksaa", sanovat vanhemmat, eikä helppoa näytä olevan heilläkään.

Edellisenä aamuna lähdetty liikkeelle Pyhäjärven Kahvenitasta. Isä on tullut Helsingistä kansanedustajan työstään kuljetamaan perhettään pois sodan jaloista.

"Älkää lähtekö junalla", sanoi hän jo edellisellä kerralla kotona käydessään. "Varsinkin risteysasemia pommitetaan kovasti. Tulen taas viikon päästä, lähdetään silloin pyörillä. Poljetaan Parikkalaan asti ja noudetaan siinä junaan, niin on turvallisempaa. Matkaa kertyy 140 km, kyllä me sen kahdessa päivässä poljemme. Ollaan yöstä Kirvussa". Kirvussa on isän sukulaisia, tiesivät lapset.

Ja viikon päästä lähdetään. Äidin pyörä lastataan niin täyteen laukkuja ja kasseja, että hän häihäitä pystyy sitä polkemaan. Isä kuljettaa kahta tyttöä. 7-vuotias istuu pyörän tangolla ja 5-vuotias tavaratelineellä. Vanhin tyttö, 11-vuotias, polkee kolmatta pyörää. Pyörän sarveen laitetaan neljän litran maitolätkki.

"Siihen otetaan matkan varrella kaivoista juomavettä", selittää äiti. Ohjaustangon toisella puolella on pikkuinen punainen matkalaukku, johon tytöt ovat saaneet pakata kukin yhden nukan. "Muut nuket on jätettävä", sanoo äiti. Tytöt keksivät haudata kotiin jäävät nukkensa pihalle suuren männyn juurelle odottamaan takaisin tuloa. Onhan jo kerran aikaisemmin lähdetty ja taas palattu. Takaisinhan nytkin tullaan, ajattelevat lapset toiveikkaasti.

Neljättä pyörää polkee tyttöjen serkkupoika. Hän on 13-vuotias, mutta kasvunsa hidastumisen vuoksi niin pienokoinen, ettei ylety istumaan aikuisten pyörän satulaan, vaan joutuu polkemaan seisaltaan koko matkan.

On lähdön hetki. Kännytään pihasta kylätielle, ja isä sanoo: "Katsokaa nyt kottii viel viimeis kerran!" Kaikki käänntyvät katsomaan. Ja sitten . . . lähdeähtävä vain on.

Kuljetaan vähän matkaa, ja keskimäinen tyttö alkaa nyhkyttää. "Mitä sie itket?", kysyy äiti. "Ko ei kottii enää näy", niiskuttaa pieni tyttö.

Karjalan Kannaksen tiet ovat mäkiäisiä ja mutkaisia, ja maantiet siihen aikaan kaikkialla sorateita. Lehmälaumoja on välillä tien täydeltä, niitä on väisteltävä. Ja hevostia täpötäysine kärreineen. Joskus on juostava metsään suojaan – tai ojaan, jos ei muuta suojaa ole – kun viholliskoneita lentää yli.

Jossakin kohtaa ohitetaan vanhikolonna. Venäläisiä sotavankia kuljetetaan ties mihin. Samassa sattu iso laive venäläiskoneita lentämään yltäse. Pari vankia katselee meitä selvästi vahingoniloinen virne naamallaan, ja

miehet huiskuttavat iloisesti punatähtisille koneille, jotka eivät tällä kertaa lennä kovin alhaalla, eivätkä aamu maata kohti. Kun koneet tulevat alempaa reittiä, tietävät lapsetkin, että on päästävä äkkiä piiloon.

Viime aikoina kotona koneita lensi usein hyvin matalalla yli, ja niistä saatettiin ampua. Koneet kaarsivat niin alhaalla, että lentäjät näkivät varmasti, milloin heidän tähtäämässään olivat lapset, eikä joku muu liikkuva.

Tietyt lapset leikkivät ulkona kauniina kesäpäivinä. Äiti oli sanonut, että kun lentokoneen ääni kuuluu, on juostava äkkiä sisälle. Kaksi kertaa sattui, että luodit rarisivat takana, kun viikkälätkäiset tytöt pinkaisivat juoksuun. Ja ehtivät välillä turvaan.

Kirvussa on yöytytty ja saatu aamulla evästä mukaan.

Keskimmäisen tytön on ollut paha istua pyörän tangolla ja isän hankala häntä siinä kuljettaa, joten pienin tyttö siirretään nyt ison siskon tavaratelineelle ja keskimäinen isän pyörän taakse. Äidillä on ollut pitkin matkaa vaikeuksia yllälastatun pyöränsä hallinnassa. Isä ottaa nyt oman pyöränsä sarviin osan äidin kuormasta.

Ja toisen päivän taivallus alkaa.

Serkkupoika, joka ei ylety satulaan, rupeaa väsymään. On jo jatkuvasti toistaista jäljessä ja näyttää hyvin uupunelta. Mutta piiristyy kuitenkin ihmeellisesti loppumatkasta ja selviää perille asti.

Myös minulla on pikkusiskoa kuljettaessani vaikeuksia pysyä vanhempien vauhdissa. Toisesta päivästä muistissa ei muuta olekaan kuin kova väsymys ja jatkuva jano. "Ei vettä pidä juoda noin paljoa", sanoo äiti. "siitä tulee vain vetelää olo".

Pikkutytöt ovat ihmeen reippaita, kävelevät ylämäet, eivätkä näytä isommin kärsivän matkasta.

Aurinko on jo siirtynyt alemmas, kun lopulta saavutetaan Parikkalan rautatieasema, jossa on määrä myöhemmin illalla nousta junaan. "Jos juna nyt pääsee tulemaan niin kuin määrä on", tuumivat vanhemmat.

Jalkani eivät tunnu omilta, ne ovat turrat pölkyt ja niitä pistelee, kun yritän kävellä.

Juna ei tule illalla. Onko aamu-yö, vai jo aamu kun se tulee, en ole varma. Nuokume puolinkuiksissa aseman odotushuoneessa, ja tieto levittää hirveästi Eli-senavaaran pommituksesta, jossa on kuollut ja haavoittunut paljon ihmisiä. "Missä se Eli-senavaaran asema on?" lapset kyselevät isältä. "Me kiertettiin se kaukaa", sanoo isä vain.

Täyteen ahdettu juna ponnistele kohti Savoa. Isä suuntaa Helsinkiin, eduskunta kutsuu. Me muut jäämme Savoon tuttavaperheeseen lepäämään vähäksi aikaa. Serkkupoika tapaa siellä oman perheensä jäseniä ja jää sinne.

Muutamaan päivän päästä äiti tyttäreineen jatkaa matkaa Tornioon ja edellisellä evakkomatkalta tultuun taloon.

AINO SIMOLA
Ulvila

www.vplpyhajarvi.fi

Karjala-seminaari kiinnosti

Talvisodan rauhana 64-vuospäivänä Säkylässä pidetty Karjala-seminaari veti koulukeskuksen auditorion täyteen sekä veteraaneja että muuten Karjalasta kiinnostuneita. Säkylän seudun kansalaisopiston, Säkylän Karjalaseuran ja Porin Rykmentin - Porin Prikaatin Killan järjestämänä tilaisuuteen aina pääkaupunkiseudulta saakka saapuneet 157 henkilöä saivat kuulla erinomaisia, asiantuntevia luennoitsijoita. Seminaarin puheenjohtajana toimi Säkylän Karjalaseura ry:n puheenjohtaja **Harri Puranen**.

Talvisota ja sen henki

Majuri **Pekka Kinkku** Porin Rykmentin - Porin Prikaatin Killasta aloitti talvisotaa koskeneella katsauksella. Hän korosti, että sodan alussa ei edes ollut rauhan tarjousta, koska Neuvostoliiton mielestä sen itsensä nimittäjä O. W. Kuusisen Terjojen hallitus oli laillinen.

- Talvisota oli lyhyt ja omalaatuinen sota. Sota oli taistelua lukumääräisesti ja materiaalisesti ylivoimaista vihollista vastaan. Toivajärven, Suomussalmen ja Raatteen taistelut todistivat talvisodan ihmeistä ja legendaarisesta suomalaisesta soturiista. Lopulta ylivoiman uuvuttamana taistelu ei ollut enää suunniteltua vaan improvisoitua. Vaikkeissa tilanteessa ilman sanottavaa ulkoista apua, hallituksen oli hyväksyttävä Neuvosto-osapuolen kovat rauhanehdot, valotti Pekka Kinkku.

Sotahistorioitsija, everstiluutnantti **Anssi Vuorenmäa** toimii Suomen Sotatieteellisen Seuran sotahistorian jaostossa taktiikan ja sotilasstrategian alalla. Hän kertoi alustuksensa olevan ensisijaisesti sotilaspoliittinen katsaus talvisodan henkeen. Ajatus siitä, että suomalaisten yksimielisyys - talvisodan henki - olisi syntynyt kuin yhdellä iskulla sodan alettua, ei ole aivan kohdallaan.

- Talvisodan henki oli monien tekijöiden summa. Kasvatuksella ja valitukseella oli oma osuutensa. Avainasemassa olivat koululaitos, kansalais- ja nuorisjärjestöt sekä erityisesti suojeluskunnat ja lotat. Naisten työpanosta ei koskaan voida liiaksi korostaa, sillä sama henki ilmeni myös kotirintamalla. Itse asiassa valmius talvisodan henkeen syntyi hiljalleen 1920- ja 1930-luvulla.

- Eniten talvisodan henkeen vaikutti kuitenkin Neuvostoliitto itse tai sen propaganda ja toiminnan muodostama uhka. Pelot ja epäilyt konkretisoituivatkin siten talvisodan syyntymiseen, totesi **Anssi Vuorenmäa**.

Paluu Karjalaan 1941-44

Koulunjohtaja, **Juhani Kaatonen** kertoi osin omakohtaisen kokemuksen pohjalta paluusta Karjalaan vuosina 1941-1944. Talvisota ajoi yli 400 000 karjalasta evakko. Jatkosota alkoi kesällä 1941. Sitä mukaa kun Karjala vapautui, jäljissä tulivat ensimmäiset siviilit, siivousryhmät ja sadonkorjaajat. Suurin osa siirtoväestöä halusi päästä heti kotiin. Kaipua kuvasti Pölläkkälän miehen lausunto, "Työkii siel Karjalas ol keipiämpää ko tiäl lännes". Kun mahdollisuus lähtöön avautui, oli kiire. "Ei jaksas aamu uutoa", sanoi Koiviston mummo, kuvailli Kaatonen paluun riemuä.

- Usko tulevaisuuteen oli vahva. Palaajat tulivat jäädykseen. Lokakuun 1941 loppuun mennessä oli palanneita jo 43 000. "Vuokralaisten" viljelemät viljat, perunat ja kaali saatiin pääosin korjattua, mutta edessä oli nälkä-talvi. Vedessä oli toki runsaasti kalaa särpimeksi, kertoi Juhani Kaatonen.

Karjalaan oli palannut toukokuuhun 1944 mennessä kaksi kolmasosaa sotaa edeltäneestä väkimäärästä. Kaikki työ ja vaivannäkö osoittautui kuitenkin turhaksi. Kesäkuun 1944 yöryö ajoi karjalaiset uudestaan ja nyt lopullisesti pois kotiseudultaan.

Kansakoulukysymys

Juuriltaan karjalainen kansalaisopiston rehtori, tohtori **Ilkka Virta** teki väitöskirjan aiheesta "Siirtoväen kansakoulukysymys sotavuosien Suomessa". Hän kertoi, että kyseessä on ensimmäinen ja ainoa kokonaisuutena siitä, miten siirtoväkeen kuuluvan runsaan 1 700 kansakoulunopettajan ja noin 55 000 kansakoululapsen asioiden järjestely toteutettiin sotavuosina.

- Kansakoululaitos valjastettiin sodan päämäärää silmälläpitäen luuttamaan kansakunnan puolustuskäytäytä ja -tahtoa. Koulun tavoitteena oli tuottaa nuorisoa, joka on sotapalvelukseen kelpavaa. Toimintansa aloittivat niin kouluruokailu, radio-opetus kuin kesäleiritkin.

- Valtion taholta painotettiin siirtoväen asioiden hyvää hoitoa. Yleisesti ottaen sekä lapsilla että opettajilla asiat järjestäytyivät mahdollisuuksiin nähden kokolailla hyvin. Eniten kiusatuksi joutuivat Raja-Karjalan ortodoksilapset. Murre, uskonto ja usein venäläinen nimi altistivat muita siirtolaisia enemmän rissittelylle.

Karjalaan asukkaat vapaaehtoisesti

Usein on oletettu venäläisten poikkeustuttaneen Karjalan. Erikoistutkija, tohtori Pekka Hakamies Joensuun yliopiston Karjalan tutkimuslaitokelta on tehnyt kolmen pietarilaiskollegan kanssa haastatteluja Räisälän sekä Lahdenpohjan-Kurkijoen seudulla. Tutkimuksessa tuli esille, että sekkä keväällä 1940 että syksyllä 1944 alettiin värvätä erityisen organisaation avulla vapaaehtoisia muuttamaan "Suomeen", kuten asukkaat kertoivat heille sanotun. Hän kertoi, että maaseutuvaestöä pyrittiin muuttamaan alkuvaiheissa kokonaisina kolhooseina.

- Räisälä sai asukkaansa ennen kaikkea Kalinin eli Tverin alueelta ja Jaroslavista Keski-Venäjältä. Laatokan Karjalaan on väkää tullut etenkin Vologdan alueilta mutta myös Valko-Venäjältä ja Tsvassasiasta. Esimerkiksi patoalueen tieltä Vologdasta lähtemään joutuneille sanottiin, että Karjalassa on tyhjiä, hyviä taloja. Menkää sinne.

- Odottomatonta oli myös se, että jotkut ensimmäisen kerran alueelle 1940 tulleet, jouduttuaan välillä evakkoon, palasivat samoihin taloihin 1945, kertoi Hakamies haastateltujen paljastaneen.

Ensivaikutelmana uusi asuinalue oli yleensä melko yhtenevä-

sesti hämmästyttävä kaneudellaan ja tasokkuudellaan. Muun muassa runsaat istutukset ovat olleet ihasteleu aihe. Polttopuutkin on pinottu, raportoitiin kotiseudulle. Myönteisten raporttien ohjelmitelemina väkää muutti perässä joskus kyläkunnittain.

Tutkimukseen tehdyissä haastatteluisa paljastui, että alkuun uusilla asuinajoilla pelättiin, että suomalaiset tulevat salaa vain heidän tuntemiaan polkuja pitkin rajan yli kostamaan menetyksensä. Lahdenpohjan-Kurkijoen seudulla kerrottiin melko yleisesti, että suomalaiset olivat todella käyneet kotiloissaan alkuvuosina. Kottaamisten kerrottiin sujuneen rauhanomaisesti. Suomalaiskuva oli kaksijakoinen; yhtäältä suomalaisten tehokkuutta ja osaamista arvostettiin, toisaalta suomalaisia pelättiin.

Nykyään suurin osa asukkaista sanoo pitävänsä nykyisiä asuinajojaan kotiseutunaan. Moni tietää Karjalasta tulleen kotiseutua sen jälkeen kun omia vaimoja on haudattua sinne.

Asutustoiminta Suomessa

Talvisodan jälkeen viranomaiset saivat ratkaistavakseen kolme suurta kysymystä. Siirtoväen huolto, tilapöjen asuttaminen ja menetettyjen omaisuuden korvaus.

Huittisten Karjalaiset ry:n puheenjohtaja ja Karjalan Liiton liittovaltuuston jäsen, agrologi Reino Äikiä on paneutunut sodan jälkeiseen asutustoimintaan. Hän totei pääministeri Rytin suuttaneen pika-asutusaian lähetekeskustelussa karjalaiset puheellaan, jossa hän totei ettei karjalaisella väestöllä ole mitään lakipykäliin perustuvaa laillista oikeutta saada korvauksia menetyksistään.

- Pika-asutuslaki sai lainvoiman kesäkuun lopussa 1940, mikä perusteella ehdittiin koko maan perustaa yli 8000 tilaa ennen syksyn 1941 voitokkaiden taistelujen tuomaa keskeytystä.

Sotien jälkeen vaadittiin erikoisjärjestelyjä koska lähes kymmenesosa Suomen pinta-alasta menetetään. Kodeistaan joutui lähtemään melkein joka kymmenes suomalainen, lähes 400 000 ihmistä. Tämä siirtoväki sijoitettiin jäljelle jääneeseen Suomeen historiassa aintuutausella tavalla. Asutuksen hoitamiseksi ja menetyksien omaisuuden korvaamiseksi säädettiin omat lakinsa, maanhankintalaki ja korvauslaki.

- Olosuhteisiin nähden noissa monimutkaisissa asuttamisen ympeyryssä onnistuttiin kohtalaisen hyvin. Tosin muodostetut tilat olivat alun alkaenkin liian pieniä tyydyttääkseen siirtoväeljiään elinehdot, totesi Reino Äikiä.

KULLERVO HUPPUNEN

Säkylän koulukeskuksen auditorio täytti Karjala-seminaarin kuulijoista. Edessä oik. tohtori Ilkka Virta, majuri evp Pekka Kinkku sekä everstiluutnantti ja rouva Anssi Vuorenmäa.

Vammalan Karjalaiset muuttaa nimensä Vammalan Karjalaseuraksi

Vammalan karjalaiset pitivät sääntömääräisen vuosikokouksen 25.02.04 Vammalan vanhan kaupungintalon juhlasalissa. Paikalla oli parikymmentä yhdistyksen jäsentä. Puhetta johti yhdistyksen varapuheenjohtaja Veikko Karvonen ja tilipöykälien ajan Timo Mäkelä. Hallituksen myönteisesti vastuuvapaus vuoden 2003 tilien ja toiminnan osalta.

Johtokunnan puheenjohtajaksi valittiin Martti Pakarinen ja varapuheenjohtajaksi Veikko Karvonen. Pitkäaikaisen johtokunnan jäsenen Kerttu Pakarinen pöykdyttyä tehtävästään eron hänen tilalleen valittiin Irja Käarki.

Toiset eroavuoroiset jäsenet Katri Pajunen ja Aune Mäkinen valittiin uudelleen. Muut johtokunnan jäsenet ovat Heikki Kiuru, Helvi Laakso, Aimo Lehtikoinen, Helga Mäkelä, Tauno Mäkinen, Eila Ylinen ja kunniapuheenjohtaja Viljo Solja.

Yhdistyksen toimintaa pyritään vireyttämään nimen ja sääntömuutoksella, joka käsiteltiin vuosikokouksessa 1. kerran ja 2. käsitelti oik 3. 3. 2004.

Uudet säännöt hyväksyttiin molemmissa kokouksissa yksimielisesti. Yhdistys pitää vuosittain 2 yleistä kokousta. Kevätkokouksessa käsitellään tiliasiat ja

päätetään vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja syykokouksessa henkilöasiat eli valitaan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja hallituksen jäsenet eroavuoroisten tilalle, tilintarkastajat ja toimikunnat ja edustajat liiton ja piirin kokouksiin, käsitellään seuraavan vuoden toimintasuunnitelmaa ja tulo- ja menoarvio.

Mukaan yhdistykseen ottovaan karjalaisuudesta ja karjalaisuudesta kulttuurista kiinnostuneita henkilöitä. Heidän ei tarvitse olla syntynyt karjalasta tai juuriltaan karjalaisia, kiinnostus toimintaan riittää.

Karjalainen kirjallisuus esillä 23.-24.4. Karjalatalolla

Karjalaisista kirjallisuutta esitellään 23.-24.4. Karjalatalolla järjestettävällä "Karjalaisilla kirjamessuilla". Viime vuosina pitäjäyhteisöt ja muut karjalaiseurat ovat julkaisseet runsaasti luovutettua aluetta esittelevää kirjallisuutta, johon on tallennettu arvokasta karjalaisista kulttuuriperintöä, tietoa kotiseudusta ja Karjalasta laajemminkin. Jotta mahdollisimman moni pääsisi tutustumaan näihin lehtiin ja aintuutauskeskusteluun, tarjotaan pitäjälehtien tekijöille, pitäjälehtiesiöille ja muille luovutetun alueen ja karjalaisuutta käsittelevän kirjallisuuden julkaisijoille tilaisuutta tulla esittelemään omia julkaisujaan 23.-24. 4. Tilaisuus-

nessa on myös karjalaiseen kirjallisuuteen liittyviä tietosukuja ja kirjallijahaastatteluja.

Tapahtuman alustava aika-taulu: tapahtuma alkaa perjantaina 23. 4. klo 14-18, ja jatkuu lauantaina klo 24. 4. klo 11-18. Tilaisuuksia on kaikille avoin. Pöytävarauksia voi tehdä Karjalan Liitosta, p. 09 - 7288 1714 tai p. 09 - 7288 170, tai mervi.pipponen@karjalaliitto.fi. Pöydän hinta liiton jäseneuorille ja Karjalakortin omistajille 20 euroa. Muille 50 euroa. Aikataulu- ja hintamuutokset mahdollisia.

Karjalan kysymys-seminaari 2. 4. Karjalatalolla

Ohjelma

- 11.30-12.00 **Karjalan Liitto ja Karjalan kysymys**, puheenjohtaja, kansanedustaja Markku Laukkanen, Karjalan Liitto
- 12-12.30 **Suomen ulko- ja lähiulko-politiikka Venäjän ja Karjalan näkökulmasta**, osastopäällikkö Harry Helenius, Ulkoasiainministeriö
- 12.30-13.00 **Luoventun Karjalan alueet Neuvostoliiton ja Venäjän sisä- ja ulkopoliitikassa**, johtaja, ulko- ja puolustuspolitiikan puhemiehistön jäsen, Andrei Feodorov, Poliitiikan tutkimuskeskus, Moskova
- 13-13.30 **Luoteis-Venäjän rajaseutujen talouden nykytila ja kehitysnäkymät**, tohtori Valery A. Shlyamin, Venäjän Federaation kaupallinen edustaja
- 13.30-14.00 **Kahvitauko**
- 14-14.30 **Venäjä, EU:n pohjoinen ulottuvuus ja Karjala**, tutkija Hiski Haukkala, Ulkopoliittinen instituutti
- 14.30-15.00 **Karjalan kysymys Suomen EU-politiikassa**, ulkoasiainneuvos, VTT Alpo Rusi
- 15-15.30 **Ajatuksia Karjala-politiikasta**, professori, kansleri emeritus Kauko Sipponen
- 15.30-15.45 **Yhteenveto Karjalan Liiton jäseneurakyselyn annista, Liiton toiminnasta ja Karjalan kysymyksestä (maaliskuu 2004)**, toiminnanjohtaja, TT Hannu Kilpeläinen, Karjalan Liitto
- 15.45-16.30 **Yleiskysymyksiä ja keskustelua**. Alustajat vastaavat.

Muutokset mahdollisia

Puheenjohtaja seminaarissa: Hannu Kilpeläinen
Seminaari-kieli on suomi, venäjänkieliset alustukset tulkataan suomeksi
Seminaarin järjestää Karjalan Liitto ry.
Tietoja seminaarista: Hannu Kilpeläinen, TT, toiminnanjohtaja
Karjalan Liitto, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki
p. 09-7288 1711, 040-5356789, hannu.kilpelainen@karjalanliitto.fi

Merja Välimäki, Matti Ahvonen ja Raija Laaksonen kokouksen toimihenkilöinä.

Kevätkokous ja toimintasuunnittelu-seminaari 2004 Porissa

Karjalaseurojen Satakunnan piirin sääntömääräinen kevätkokous pidettiin Porissa Ravintola Liisanpunnun tiloissa sunnuntai-ina 14.3. Kokouksen puheenjohtajana toimi Matti Ahvonen Aet-sän Karjalaisista. Piirin puheenjohtaja Jouko Hämäläinen loi katsauksen toimintavuoden 2003 toimintaan. Piirin sihteeri Merja Välimäki esitteli toimintakertomuksen ja rahastonhoitaja Viljo Veijalainen esitteli tilit viime vuodelta. Helvi Äikiän esittelmästä piirin naistoimikunnan toimintakertomuksesta todettiin naisten toiminnan olleen varsin monipuolista. Kokous hyväksyi yksimielisesti toimintakertomukset ja tilit vuodelta 2003 ja vastuuvapaus tilivelvollisille myönnettiin.

Satakunnan piirin sihteeri Hanna-Mari Nieminen.

Suunnitteluseminaari

Kokouksen jälkeen piirin seurojen edustajat osallistuivat Karjalan Liiton järjestämään suunnitteluseminaariin Hanna-Mari Niemisen johdolla.

Seminaarissa todettiin, että tällä hetkellä yli 40-vuotiaat henkilöt ovat yksi otollinen kohderyhmä uusien jäsenten hankinnassa. Myöskin sukututkimuksen myötä on saatu kiinnostunutta väkeä seuratoimintaan. Todettiin myös monien "ei karjalaisten" olevan hyvin kiinnostuneita Karjalasta. Kotiseutumatkat ovat saaneet monet nuoret innostumaan esivanhempien synnyseudusta ja karjalaisesta kulttuurista Seminaarissa seurojen edustajat vaihtoivat kuuluisia omien seurojensa toimintamenetelmistä.

Opintokerhot oivallinen tapa kehittää seuraan

Todettiin, että opintotutkimuksen avulla saadaan tukea erilaisiin toiminnan muotoihin. Hanna-Mari Nieminen Karjalan Liitosta totesi piirien seurojen olevan suurelta osin hyvin toimivia. Tosin muutamia hiipuvia seuroja Satakunnassakin on.

REINO AIKIA

Käyntikortti Karjalaan

Timo Lappalainen on nuoresta iästään huolimatta käynyt jo useita kertoja Karjalassa. Pyhäjärvelä ja Alakylässä isänsä Kalevi Lappalaisen opastuksella tämän kotitahuvilla. Kerran keskustelimme Timon kanssa siitä, kuinka paikallisen väen kanssa on kieltäytömättä vaikea päästä tekemisiin. Ompa monesti ovi vedetty nenän alta kiinni, kun ei ole päästy yhteisymmärrykseen vierailijan aikomuksista. Timo itse on opiskellut jonkin verran venäjää ja niinpä hän päätti opiskelutovereidensa kanssa laatia "käyntikortin" jota esittämällä asia valkenee. Timo suunnitteli ja opiskelutoveri Maija teki käänköksen.

Oheisena lopputuloks, jonka voi leikata lehdestä ja ottaa mukaan

matkalle.

Lomakkeen toisella puolella on lyhyt tervehdys venäjäksi ja suomeksi sekä vierailijan nimi. Myöskin paikka venäläisen osapuolen nimikirjoitusta varten, mikäli tämä on halukas sen antamaan.

Lomakkeen kääntöpuolella on lyhyt sanasto venäjäksi ja suomeksi. Vanhat mummut siellä eivät kaikkia osaa lukea, mutta varsinkin kesäiseen aikaan on Pyhäjärven taloissa runsaasti nuorempaa väkeä, jotka taitavat niin lukemisen kuin kirjoittamisenkin.

Useimpien suomalaisten on vaikea lukea venäjäksi oheista tekstiä kun ei tunne kirjaimia. Helposti voi kuitenkin näyttää esim. kynällä kyseistä riviä.

Здравствуйте!

Нувää päivä!ä!

Мои прадеды жили на этом месте перед войной в 1939-1944 гг. Я очень рад, если я могу немного посмотреть это место и двор.

Minun esivanhempani asuivat tällä paikalla ennen sotaa 1939-1944. Olen oikein iloinen, jos voin hieman katsoa tätä paikkaa ja pihaa.

Меня зовут _____

Minun nimeni on...

Если вам хочется, напишите, пожалуйста, Вашу фамилию и свое имя, и также адрес высировками буквами.

Jos te haluatte, niin kirjoittakaa tähän teidän nimenne ja osoitteenne tekstauskirjaimilla. _____

Спасибо! =Kiitos!

Пожалуйста! =Olkaa hyvä!

Можно фотографировать? =Saanko valokuvata?

Привет из Финляндии! =Terveisiä Suomesta!

Как вас зовут? =Mikä teidän nimenne on?

Проходите, пожалуйста! =Käykää peremmälle!

Не понимаю. =En ymmärrä.

Понимаю/Понятно. =Ymmärrän.

Очень приятно! =Oikein hauska tutustua!

Как дела?/Что нового? =Mitä kuuluu?

Хорошо. =Нувää.

Плохо. =Huonoa.

Добро пожаловать! =Tervetuloa!

Я надеюсь, что мы снова увидимся! =Toivon, että näemme pian!

Счастливого пути! =Hauskaa matkaa!

Да. =Kyllä.

Нет. =Ei.

Вон отсюда! =Ulos täältä!

Мне не нравится, что вы здесь. =En halua, että olette täällä.

Я не хочу, что вы придете. =En halua, että tulette.

Уходите, пожалуйста! =Menkää pois!

Pyhäkylän koulupiirin kevätjuhla

Kuten helmikuun Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä kerrottiin, järjestetään lauantaina huhtikuun 17. päivänä alkaen klo 10.00 Pyhäkylän koulupiirin vartiina vuosikokoukseen. Mukana kutsutaan kaikkia "kynnellä kykeneviä" Pyhäkylän koulupiirin alueella asuneita ja heidän jälkikasvuun. Kokouspaikkana on "monia kokenut" Seuratalo Vammalan keskustassa, korkealla mäellä.

Koulupiirimme on jo varsin iäkäs, sillä Pyhäkylän koulun, Pyhäjärven ensimmäisen, toiminnan alkamisesta tulee 1. 9. 2007 kuluu neeksi 130 vuotta.

Ohjelmassa mm: lyhyt selonteko tammiuun ylimääräisestä koulupiirin alueella asuneita ja soviotaan, miten koulupiirimme kertovien valokuvien ja niihin liittyvien taustatietojen keräys käytännössä toteutetaan, hanketta toteuttamaan nimetään tarvittavat yhdyshenkilöt ja päätetään, voitaisiinko näin muodostuva vä-

liaikainen työryhmä valtuuttaa viemään muutakin asiaa eteenpäin, välillä nautitaan keittoateria ja päälle "kielakkakarrua", jatketaan jo tallennettuina olevia koulu-ym. valokuvien tunnistusta, välipalana kuunnellaan runoa ja musiikkia tai vaikka lauletaan yhdessä, Elsa järjestää mielenkiintoiset arpa-aiheet, "kohvi ja saijuksi" emännät o luvannit tarjota.

Tarjoilun järjestämisen takia pyydetään ennakkotietoa tulostasi ke 7. 4. 2004 mennessä joko Seija Jokiselle Huittisiin, puh. 02-569 309 tai Irma Karppaselle Vammalassa, puhelin 03-514 3731. Heiltä saa lisätietoja ja ottavat myös kullutus-, ruokavaliio-ym. toiveita vastaan.

Tapaamisiin Vammalan Seuratolalla la 17. 4. 2004 klo 10.00. Tervetuloa nuoret ja vanhat!

KOULUPIIRI-TOIMIKUNTA

Kalaa nousee Loimijoesta

Olemme aikaisemminkin keroneet Huittisten Loimijoesta. Tavo oihukiljan silmiin hieman suvisena viitavaa Forssan seudulta alkunsa saava joki. Jopa Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies on saanut suuria kalajoukkoja.

Huittisten Vesinäytöllä asustava Ilmari Puputti (Ida ja Olavi Puputtiin poika Keljasta) on saanut useatkin suuria kaloja. Tämän vuoden helmikuussa kaikki ennätykset Ilmarin osalta löytiin kun Ilmarin punaiseen 55 mm verkkoon oli 2. 2. tarttunut peräti 10,2 kg:n kuuha. Ennätyskuuhan pituus oli 90 cm ja ympärysmitta 60 cm. Pienempiä 3-4 kg:ia kuuhaa on tullut useitakin. Aikaisempi kuuhanäntys oli 5 kg. Helmikuussa tuli myöskin 7,6 kg:n hauki.

Suurin Ilmarin saama hauki on painanut 12,5 kg.

Ilmari Puputti ja ennätyskuuha.

Tampereen seudun Vpl. Pyhäjärvi-kerhon tarinatuokio pidetään sunnuntaihuhtikuun 18 p:nä klo 13. Vanhalla Kirjastotalolla. Arpa-aiheet, kahvit sekä erilaista ohjelmaa. Johtokunta koostuu klo 12. Kerhon kevätretki järjestetään 16. 5. sunnuntaihuittisiin, jossa osallistutaan Jumalampalvelukseen. Sieltä siirrymme Kinnalan Koukkun ruokailmaan ja pitämää tarinatuokion. Ilmoittautumisia retkelle otetaan vastaan kokouksessa tai puhel. 040 504 9135 Laila, 040 720 9780 Leena. Tervetuloa mukaan uudet ja entiset pyhäjärveläiset kokoukseen ja kevätretkelle!

Matka Pyhäjärvelle 8.-11. 7. 2004 majoitus Musakan Lomarammassa. Matkan hinta 245 euroa. Mahdollisuus lisämaksusta käydä Konevitsan luostarissa. Auto: Ikaalinen - Tampere - Hä-

meenlinna - Helsinki - Vaalimaa. Seija Lintula, Mäyrätie 16, 33430 Vuorentausta, puh. 03-344 3032, gsm 040 526 6220.

Tule kanssamme kotiseutretkelle Pyhäjärvelle. (Lohijoki, Yläjäppi, Yläjärvi) ja tarvittaessa Sakkolan Lohijoki, 12.-15. 7. 2004. Majoitus Musakan Lomarammassa puolihoidolla. Saunat lämpivät joka iltana. 13. 7. teemme retken Konevitsan saarelle. Il-

lalla on Musakalla illanvietto-yhteislauluja, runoja, yksinlauluja ym. hauskaa. 14. 7. menemme Laatokan rantaan juurillemme. Linja-autossa on kahvinkeitin-kahvia ja eväitä mukaan - juomme kahvit Laatokan rannalla. Ilalla tanssitaan Musakalla. Käkisalmen tyttökoulu tahdissa. Kotimatkalla tauko Viipurissa, jossa on osotasaika. Jos lähtijöitä on 30 on koko matkan hinta vain n. 193 e/henkilö. Matkanvetoajana Tampereen seudun Vpl. Pyhäjärvi-kerhon puheenjohtaja ja Ukoksen seurueen sihteeri Laila Innaanen, Inkisen Tytyn ja Anselmin tyttö Lohjoelta. Tervetuloa muutkin kuin Ukoksen suvun jäsenet mukaan hausalle matkal-

le! Tiedustelut ja ilmoittautumiset 040 504 9135 Laila Innaanen. Linja-auton reitti Luvia - Pori - Tampere - Riihimäki - Helsinki - Vaalimaa - Viipuri - Pyhäjärvi. Tuutha siekki mukkaa!

Lahten seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon huhtikuun kokous pidetään torstaina 1. 4. 2004 Ravintola Wanhassa Herrassa, Laaksokatu 27, klo 13 alkaen. Katsellaan mm. videoita viime kesän Pyhäjärven tilaisuuksista. Tervetuloa! Johtokunta.

Montrun, Pöyhönän ja Kalamajan jakoutua tiedottaa: Nuorisoseura Katja 2:n 100 -vuotisjuhlamatka 16.-19. 5. 2004 on saavuttamassa suuren suosion. Niinpä olemmekin nyt lähössä matkaan kahdella autolla. Nyt viimeksi suunnitellun toisen auton matkareitti lähtee Turusta ja kulkee Helsingin kautta Vaalimalle. Tiedustelut Elsa

Kaasalainen puh. (02) 231 7029 tai Yrjö Kaasalainen (02) 674 0250 tai 0400 626 770. Tervetuloa mukaan matkalle.

Suvannon seudun sukututkimuspiiri kokoontuu Helsingissä Karjala-talon Galleria-salissa lauantaina 17. 4. 2004 klo 14.00. Me pyhäjärveläiset olemme "kahvitusvuorossa". Tilaisuuteen toivotaan kaikkia pyhäjärveläisiä sukututkimuksesta kiinnostuneita.

Etelä-Karjalan Vpl Pyhäjärvi-kerhon vuosikokous pidetään su 18. 4. klo 14 Lappeenrannassa, Kauppakatu 23 B 37. Esillä sääntöjen määräämä asiat. Tervetuloa kokoukseen! Hallitus.

Huittisten Karjalaiset Ko-
koonnuu ti 30. 3. klo 18 Ritva ja Vilho Viskarille Rääkinmäen valmistamaan virpovitsoja. Puhumme myöskin Karjala-asiaa.

www.vplpyhajarvi.fi

EVAKKOON LÄHDÖSTÄ 60 VUOTTA KESÄPÄIVÄ KARJALASSA 22. - 25.7.2004

Ryhmänjohtaja Erkki Pärssinen

- 22.7. Bussimatka Vaalimaan raja-aseman kautta Käkisalmeen, Majoituminen ja illallinen,
23.7. Mahdollisuus kotiseutretkiin,
24.7. 10.00 Kukkailaitteen lasku Pyhäjärven muistomerkeille
11.00 Yhteinen kahvileikki Pyhäjärvelä 12.-13.00 Tutustuminen Käkisalmen linnaan museoon
14.00 **KESÄPÄIVÄ KARJALASSA - JUHLA** - Juhlajuhle keraattuluottajilla Rauno Meriö
• Musiikkirytmien esityksiä, Karjalaisen laulu
• Käkisalmen kaupungin tervehdys
VÄLILAIKA
Tuttujen ja tuntemattomien kanssa haastamista
16.00 - 17.30 Tanssit, harmonisti Pertti Husu, soletina Sirkka Peippo - Sanontilailaja 2003
Buffet ja arpa-aiheet
25.7. Aamiaisen jälkeen matka jatkuu Viipurin ja edelleen Tali-Hantalaa, Kotimatkalla Viipurin ja Vaalimaan kautta Suomeen,

265€
BUSSIAIKATAULU, REITTI 2
06.00 Huittinen, linja-autosama
06.20 Kiikka, uimahallit
06.40 Vammala, linja-autosama
07.10 Nokia, Pirkkalaistori
07.40 Tampere, linja-autosama
08.00 Tampere, rautatieasema
08.30 Lahti, rautatieasema
12.00 Vaalimaa, Rajahotelli
14.30 Viipuri
17.30 Käkisalmi

LISÄTIETOJA JA VARAUKSET:
Erkki Pärssinen
(03) 5135 150 tai
0500 755 981

Puhelumuksu 9e/tasuku

LomaLinja

Aleksanterinkatu 29, 33100 Tre
puh. (03) 3140 3300
ryhmät (03) 3140 3310
lomalinja@tamperetournee.fi
www.lomalinja.fi

Pilkkikisa Roismalanlahdella

Kolmen karjalaseuran Huittinen, Aetsä ja Vammala pilkkikissa Vammalassa Roismalanlahdella 7. 3. 04 klo 9.00-13.00.

Erilaisten yhteensattumien vuoksi paikalla oli osallistujia vain 2 henkilöä Aetsästä ja loput Vammalasta. Huittisista ei ollut tullut kisaan ketään.

Kilpailut tapahtuivat kahdessa sarjassa: naiset ja miehet. Ahsti oli anteliaalla päällä ja kalaa tuli.

Tulokset:

Naiset: 1) Helga Mäkelä Vammala 3 025 g, 2) Marjaana Pajunen Vla 2 700 g, 3) Katri Pajunen Vla 2 100 g, 4) Aili Haapanen Vla 2 020 g, 5) Seija Lehtimäki Aetsä 1 320 g.

Miehet: 1) Rauno Pajunen Vammala 4 835 g, 2) Martti Lotsari Vla 4 255 g, 3) Timo Mäkelä Vla 4 030 g, 4) Toivo Mustonen Vla 3 715 g, 5) Aarre Kuusivuola Vla 3 095 g, 6) Keijo Haapanen Vla 3 050 g, 7) Juhani Kulmala Vla 2 765 g, 8) Jyri Karppinen Vla 1 840 g, 9) Aimo Lehtikoinen Vla 1 135 g, 10) Kalle Lehtimäki Aetsä 890 g.

Joukkuekilpailu: 1) Vammala 12 115 g (Rauno Pajunen, Martti Lotsari ja Helga Mäkelä), 2) Aetsä 2 210 g (Seija Lehtimäki, Kalle Lehtimäki).

Lehtemme huhtikuun numero tehdään 15. 4. 2004. Tähän lehteen tarkoitettuja aineisto on oltava toimituksessa 6. 4. 2004 mennessä.

VPL. PYHÄJÄRVI

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

Toimituskunta:
vastaava toimittaja
Erkki Pärssinen
38300 Kiikka
puh. (03) 513 5150

Salme Rintala
Korkeemäenkatu 26 A 26
37100 Nokia
puh. (03) 341 0551

Reino Äikiä
Nokkamäentie 256
32700 Huittinen
puh. (02) 566 213

Toimituksen osoite:
Reino Äikiä
32700 Huittinen
puh. (02) 566 213
matkapuh. 040 769 5775
fax (02) 566 218
e-mail: reino.aikia@esanet.fi

Toimitusneuvosto:
Erkki Pärssinen, Salme Rintala, Mirja Tenkanen, Juhani Forsberg, Antero Pärssinen, Reino Äikiä ja Yrjö S. Kaasalainen.

Ilmoitushinnat:
Tekstissä pmm 80c
Kuoilnillmoitukset 70c
Pieni ilmoitus ..... 20€
Hintoihin lisätään alv. 22%

Tilaushinnat:
Koti- ja ulkomaat 20 euroa/vsk.
Tilauksia vastaanottavat postitoimitus ja lehtiasioimistot. Lehtien voi tilata myös lehden taloudenhoitajalta. Kaikki maksut, osoitteennuotokset sekä huomautukset jakeluhäiriöistä osoitella Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö, taloudenhoitaja Reino Äikiä, 32700 Huittinen. Puh. (02) 566 213.

Talletustili:
Huittisten OP 505900-416544

Sivunvalmistus:
Oy Tyrvään Sanomat
Painopaikka:
Satakunnan Painotouye Oy,
Kokemäki

vpl. **Pyhäjärvi**

Tilauslomake uusille Vpl Pyhäjärvi-lehden tilaajille

Tilaushinta 20 euroa/v

(Tätä lomaketta voivat käyttää ainoastaan kokonaan uudet tilaajat.)

Tilaaajan nimi _____

Osoite _____

Laskutusosoite, jos se on eri kuin tilaaajan osoite _____

Lomake lähetetään Vpl Pyhäjärvi-lehden taloudenhoitajalle Reino Äikiälle os. 32700 Huittinen.